

II. Tiboldi István (leveléhez csatolt) autobiográfiája

Tiboldi István levele Simén Domokoshoz, Kiskede, 1876. június 6.

Tisztelendő Tanár úr!

Felszollitást vettem vala Kolozsvárról M. Jakab Elek úrtól, hogy szedjem rendbe minden Karácsonra irt verseimet több más irományaimmal együtt, hogy valamelyik tanódánk könyvtára számára legyen meg haltam után, én azért rendbe hozva leírom mintegy 36 iven s békötve elküldém Tisztelendő Kriza János Püspök urnak, k[!] úgy értesite becses levelében, hogy beteszi a főtanóda könyvtárába. Átadtam vala a Tisztelendő Püspök urnak a Korondi fürdőn Eredeti meséimetis az Epigrammokkal együt s nem tudom mikép történt, hogy Réthi Lajos úr mint a Vasárnapi ujságban írta, mind a vers kötet kezénél vagyon mind pedig a meseim Pesten, kedvetlenül jó nekem ha vissza nem kerültek Kolozsvárra az illeto könyvtárba. Előbb a Keresztúri közép tanóda könyvtárába küldöttem vala meg Egyet T. Jakab Elek urnak adtam sajátjául a Sz: Gericzéi Zsinaton, a ki megbízás után tett nemi küldeményemért sok izben díjazott engemet. Réthi úr egy Székel közlönyben említette vala, hogy a meséket a Tisztelendő Püspök Kriza úrtól kapta vala s a mesékből néhányat kiadott vala a "Nevendékek" lapjában.

M. Jakab Elek úr egykór a Korondi fürdőn mondotta vala nekem, hogy irjam le életemet: hól, mikór születtem, minő rangu egyének valának szüleim spécialiter azt is, hogy miket irtam életemben. Én azért leirtam úgy a mint meghagyta vala nekem átis adtam kívánatára. Történt azonban később T. Tanár Marosi Gergely úr felszollita engemet, hogy múlhatlanúl photógraphíroztasam magamot s én Marosi G. urral hát Segesvárra menve levétemet arczképemet néhány példányban, de nem jól találhtan[!] az idő igen homályos, felleges lévén, nem tudám itt mi a kinézés. Történt kevés idő mulva: Marosi úr hozzám küldé egy tanúlot Kedébe. hozzám küldött levelében felszollita hogy leírva éltem folyamát küldjem kezébe, de én azt válaszoltam, hogy már átadtam vala egykór M. Jakab Elek urnak s tán nem helyén tenném, ha már másnak is átadnám. Nem tudom ki értesítette Réthi urat Pesten a ki írta a Vasárnapi ujságban, a mit olvasánk, ott látva arczképemet is. M. Jakab Elek úr később Korondon dorgálodva szollott hozzám hogy elhibáztam életemet, holott én sem szoval sem tettel nem múkodtem a végre, a mi a Vasárnapi ujságban kijött engem érdeklőleg.

A Tisztelendő Tanár urnak hozzám küldött becses levelében álla, hogy a mit küldhetek lenne photógráph kíséretében, de közelünkben nem lévén photographus, egyebet nem tehettem, hanem Tek: Jakabházi S. úr gondolatja nyomán, küldöm a Vasárnapi ujságban kinyomult arczképemet nem tudom helyén tettem e, vagy nem. Most ide zárva küldöm a Pálfordulásra s Hamis vádak czimü irataimat s hogy még a célra valamit mielőbb küldhessek, ha talállok el nem múlatom. A hosszú levelrőlíli engedelem kérés mellett maradok

A Tisztelendő Tanár urnak

Kis Kede, 1876., Junius 6^a

Alázatos szolgálja

Tiboldi István s. k.

nyúgalmazott iskolatanító

Szent Miklósi Tiboldi István született Udvarhely-széken Tarcsafalván 1792ben Karácson másod napja onnan Szent Miklósi ösi birtokára költözött az apja nejével Máriával. A Simenfalvi az időbeli lelkész Ūrmosi János leányával. Apja földész volt, József császár idejében földmérő, azután falusi assessor, szenvedélyesen olvasta a jó könyveket. Fiát Istvánt hét éves korában Iskolába adta Alsó Siménfalvi iskolatanító[!] Bodór János keze alá a mellett maga is tanította saját házánál, néhány télen „helybeli” lelkés Márkos Mihály úr is. Apja, mikor tavasz nyílttával mezőre küldötte a juhokkal őrizni azokat, könyvet adott kezébe s abból estvéneként előkellett mondanía valamicskét s ez így völt több izbenn is. ||

1805 ben a Kereszturi közép tanódába vitetett. 189^{ben} [!] ott diákha[!] lett. 1813 ban a Kolozsvári főtanódáb[!] ment ott tanult négy évig, hól a tanulmányok több részébol éminentiat kapott. ott két évig kosztos tanitvanya volt. atya 1811^{ben} elhunyván, özvegy anyjának nem vala modja hazúl elegendő kosztravalóval segiteni, egy bizonyos ügyvédnél irogatott s annál volt napjába egy illendő ebédje. 1817ben a Tordai közép iskolába rendeltetett köztanitonak seniori czimmel. Onnan 1819ben Szent Gericzéi iskolatanitonak vitetett, ott tanított 25 évig, tanitvännyi évről évre szaporodtak más falvakból is, vallás különbség nélkül, a szülék elhozták hozzá fiaikot, nem csak kozeli, hanem távoli helyekről is ||

Tanitvännyi beszéllték a latin nyelvet, ha nem egészben tökéletesen is, nénehányan[!] Kereszturi közép tanódába menve egy év mulva diakokká lettek. Nehányszór megkinálták felyülről tisztességes papi állomással is, de az idő tájban gyengélkedvén egészségében, nem vállalkozék 1831 ben egy sulyos forró-nyavalya agyba tevő másfél hónapra, abból felgyógyulta után jobb egészségnek örvendhetett mint az előtt néhány évig.

1842ben sulyos csapás érte: Egy meghülesből következett sulyos köszvény iszonyu lábdaganattal egy egész évre agyba tevő s az allatt fel nem tudá kelni saját erején, ekkör egy végzett diakot fogada a tanitást folytatni ellátva azt fogadott kosztal s illő pénzfizetéssel. Év teltével[!] felgyógyulta tanítani kezde, de hideget kinem állhatva templomba járásal || s elgyengülve kevés meghülestől is iskolaházba zarkozve[!] folytatá a tanitást egy két iskolai év alatt, így elgyengülten 1844^{ben} Szent Miklósi kis ösi birtokába költözék s ott házat épite saját költségén egy testvér öcse segéd lévén némileg az építésben. Ott az egészsége fürdők használata után jobbra fordúlván nem lévén iskolatanító, mint a szomszéd Kedében sem, csak lelkész, azok kérésökre, úgy a gyermeke apák kívánatjukra iskolát állita saját lakában s később tanita felváltva a lakást majd Kedében majd Szent Miklóson. Oda is elhozák több szülék másfalvakból is gyermekeiket s folyt ott a tanitás November első napjától fogva Szent György napjáig rendszerént || Hogy hazájába költözött Szent Gericzéről diakot hozának oda tanitonak helyébe, de az négy év mulva más elkésziasb rendelteték tanitonak, a ki midőn még el nem költözött volna onnan három ember jött vala hozza Szent Gericzéről Szent Miklóstra, kik úgy értesiték, hogy hallván hirtöl egészségének láthatólag helyreállását készséggel elfogadnák it tanitonak, ha vállalkoznék, kántort és organistát fogadnának a tanitonak jarni szokott bér hamadrészével s két harmad részt kapna a tanitásért, de már ekkör 56 éves lévén ereje fölötti foglalkozásnak lenni

gondolá, tanítani ott, a honna elmentekőr 95 szamból álló tanulók valának keze alatt, fiuk s leányok együtt || azomban nem akará a két Kedei és Szent Miklósi gyermekes apákat távoztával megszomorítani s benne vetett bizalmukat meghiusítani távolabbi falubeli néhány apát kiknek fiaikat ekkőr kezdette vala tanítani, elmenttével el elkedvetleníteni s köszönetet izenve Szent Gericzének megemlékezésért elbocsátá a hozzájötteket.

A tanítási folalkozáson[!] kívül irt:

1s.-ben is ily czimú verzesetet "A hamis vádakot szenvedő tanitónak jó barátjához irt levelen Sapphó mértéke szerént Tórdán 1819^{ben}.

2^{or} 200 Karácson verset Szent Gerizén a tanulók számára, azok közt 8 rendbeli ugynevezett veszekedő verseket, vagyis kettősöket

3. Egy ivni verzesetet Jupiter és Hékuba czim alatt

4. Egy pástillus tartalmu gunyos névnapi verzesetre választ megbízás után a mely utobb kinyomatott M. Vásárhelyen ||

5. "Bachus Szent Gericzéi útazása czimú munkat, az kinyomatott 600 példanyban.

6. Szent Mikloson, irt ily czimü verzesetet. A Kedei újj szőlőhegy leirása 3 iven.

7. Bolond Bandi történetét.

8^r Gyűjtött néhány száz Tajszót felső helyről lett megbízás után.

9^r. Irt néhány névnapi verzesetet

10. Népdalokat.

11. Sírverseket

12. Egy Erkölcsi Ábécét. K. Kedében.

13 Gyűjtött többrendbeli Tanczmondokát.

14. Negyszazaz Epigrammot 1st részben Szent Gericzén, részben Szent Miklóson, mikbő több kinyomatott

15^{szer}. 300 Eredeti mesét, ezekből itt ott néhány kinyomatott

16^{szór} Irt néhány Halotti éneket

17^r. Gyűjtött ezernél több közmondát[?]

18 Irt, s gyűjtögetvett[!] Tündér regéket, vagy-is úgynevezett Beszédet 94 rendbelit, miknek egyegy része egy ivnél többre telt ki. ||

19^{szer}. Gyűjtött a Székel földön 1200 Adomát, mikböl az Üstökösbe is küldött vala több számut, mik ott kinyomattak

20^{szór}. "A Keresztúri Vendéglő,, czim alatt irt másfél ivni verzesetet nyolczvan három éves korában. Most gyengult egészségere nézve.

Lelőhely: KvAKt. [MsU. 1018/A]

A levél címzése: Tisztelendő Tudós Simén Domokos urnak a Kolozsvári Unitária főtanóda érde- mes tanárjának alázatos tisztelettel. *Kolozsvár*

Autográf, 1 oldal (levél), 8 oldal (autobiográfia).

Megjegyzés: Az autobiográfia Tiboldi István Simén Domokoshoz címzett, 1876. június 6-i levelé- hez kapcsolódik, egyszerre került elküldésre. Kívül olvasható bélyegző, bélyeg és Tiboldi István viasz- pecsétje is jól látható.